

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Ba-midbar

Premsla, Yitshak Itzak ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 569 [1808 oder 1809]

10

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10257

קרה חקת יח יט

את־חֲלָבוֹ מִמֶּנּוּ וְנִחַשְׁב־לְלוֹיִם
כְּתוּבֹאת גֵּרָן וְכְתוּבֹאת יִקָּב :
לֹא וְאֶכְלָתֶם אֹתוֹ בְּכָל־מָקוֹם
אֲרָתֶם וּבֵיתְכֶם כִּי־שָׂכַר הוּא
לָכֶם חֲלָף עֲבַדְתֶּם בְּאֶהֱר־
מוֹעֵד : לֹא וְלֹא־תִשְׂאוּ עָלָיו חֲטָא
בְּהַרְיַמְכֶם אֶת־חֲלָבוֹ מִמֶּנּוּ
וְאֶת־קִדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא
תִחְלְלוּ וְלֹא תָמוּתוּ : פ
יט א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר : ז וְאֵת חֲקַת

תרגום אשכנזי קח

טהייל דאפאן אבגעזאנדערט
האבט, זא איזט דאז איבריגע
וויא דאז איינקאממען איירער
שיינע אונד איירער קעלטער
אנצווערדען : (לא) איהר
דירפט עז עסען, אן אללען
ארטען, איהר אונד אייערע
הויזלייטע : דען עז איזט
אייער לאהן, פיר אייערע
דינטע ביי'ם שטיפטזעלטע :
(לב) ווען איהר דאז בעזטע
דאפאן אבגעזאנדרט האבט,
זא לאדעט איהר קיינע וינדע
אויף אייך : ענטווייהט אויך
ניכט דיא הייליגס הימער דער
קינדער ישראל'ז, אלו
ווארוך איהר אייך דען טאך
צוציהען קאנסעט :
יט (א) דער עוויגע רעדעטע
התורה (ב) דיזען איזט איינע פערארדנונג דען געזעצען,
דיא

תרגום אונקלוס

ית שופריה טניה ויתחשב ללויאי
כעללת אדרא וכעללת מעצרתא :
(א) ותכלון יתיה ככל אתר אתון
ואניש כתיכון ארי אנרא הוא לכון
חקה פולחנכון כטשכן זמנא :
(ב) ולא־תקבלון עלוהי חוקא
באפרשותכון ית־שופריה טניה וית־
קודשיא דבני־ישראל לא תחללון
ולא תטותון :

רש"י

שתינו תרומת מעשר ממנו : וכאשכנזי המותר
ללוים חולין גמורין : כתבואת גרן • לישראל
שלא תאמר הויל וקראו הכתוב תרומה שחומר
כי את מעשר בני ישראל אשר ירמו לה' תרומה
וכל יהא כולו חסוד תלמוד לומר וכאשכנזי ללוים
כתבואת גרן מה של ישראל חולין חף של לוי
חולין : (לא) בכל מקום • אפי' בבית
הקברות : (לב) ולא תשאו עליו חטא וגו' •
הא אס לא תרמו תשאו חטא : ולא תמותו •
הא אס תחללו תמותו :
יט (ב) זאת חקת התורה לשישהשטן
ואומות העולם מוכין את

יט (א) ומליל יי עם טשה ולא־הרן לטימר : (ב) דא גזירת אוריתא

באור

גרן שלכס ויותר לאכלו בכל מקום : (לב) ולא חשאו עליו חטא, כאשר תרמו סלבו לא
תשאו חטא, ובתתכם את מקדשו ממטויהו קדשי בני ישראל שמורים ואס לא תעשו כן תשא
חטא שעברתם על המנוה וחללתם קדשי בני ישראל בעבור שאכלתם את מקדשו • (הראב"ע) :
יט (ב) זאת חקת התורה, בנחוד פסוק עקב אשר שמע אברהם בקלי (בראשית כ"ה'),
הכדיל המתרגם בין חקה ומנוה ותורה יע"ש, וסוף דבריו ח"ל ולזה תמצא לטעמי'
שישתמש

התורה אשר צוה יהוה לאמר
 דבר י אר בני ישראל ויקחו
 אליה פרה אדמה המזימה
 אשר אין בה מום אשר לא
 עלה עליה על: ונתתם אתה
 אל אלעזר הכהן והוציא אתה

דיא דער עויגע בעפיהלט :
 נעמליך , זאגע דען קינדערן
 ישראל'ז , דאס זיא דיר איינע
 ראטהע קוה ברינגען , דיא
 קיינע פלעקען , אויך קיינען
 לייבזפעהלעך האט , אונד
 אויף ווערלכע גאך קיין יאך
 געקאממען איזט : (ג) דיוע
 געבט דעם פרויטער אלעזר :
 מאן פיהרע זיא צום לאגער
 הינאווי

רש"י

תרגום אונקלוס

אזריתא די פקדיי למיטר טליל עם
 בני ישראל ויטבון קד תורתא
 סמקתא שלמטא די לית בה טומא
 די לא סליק עליה נירא : (ג) ותתנו
 יתה לאלעזר כהנא ויפק יתה
 למכרא

ישראל לומר מה המטה הזאת ומה פעם יש בה
 לפיכך כתב בה סקה גזירה היא מלפני אין לך
 רשות להרהר אחריה : ויקחו אליך - לעולם
 היא נקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר :
 אדומה תמימה - שהיא תמימה באדמומו' שאם
 היו בה שתי שער' שחור' פסולה : (ג) לעזר -
 מכותה

באור

שיטתו של הלשון בשם' הללו בלי הבדל וכוונת ענין , כי בערך אל טותן התורה והמנוח אין
 ביניהם הבדל כלל , ופעמים שיכוון אל ההבדל שזכרנו , והוא בבחינת האדם המסויב לעשותם
 שבבחינת המשיג המקבל , פעמים שיקשר להשיג ענין אחד ויקבלו בפאת ענין אחר שיש בו
 עכ"ל . והנה גם בפרשה הזאת הוא מדבר בערך אל טותן התורה שאז אין הבדל ביניהם , לכן
 תבאנה כאן כל השלש המלות האלה יחד על ענין אחד , שאמר זאת חקת התורה אשר צוה יהוה
 ואף על פי כן עקר השם הוא חקה , משמרת האדון על עבדו , והמשל על העם כמו שאחז"ל
 גזירה היא מלפני אין לך להרהר אחריה : אשר צוה ה' בטעם ואל משה אמר עליה ה' , או
 היא כמו מסורס דבר אל בני ישראל זאת חקת התורה אשר צוה ה' . (רמב"ן) : והראשון כראיה
 שאלו היה המקרא מסורס , היה לו לומר קחו אלי , כמו שאר למשכיל בהוראת עלת לאמר
 אשר עודדנו עליה פעמים רבות : דבר , אף שדבר השם היה גם אל אהרן , לא היה הכוון
 לישראל רק ע"פ משה לבדו : ויקחו אליך , יקחו משלהם לתת לך , כמו ש' אבל ויקחו לי
 תרומה , ובעבור עלת אליך דרשו חז"ל במדבר רבה , לעולם היא נקראת על שמך , פרה
 שעשה משה במדבר : (רש"י) , חז"ל הרמב"ן , וטעם אליך שיעשו כן במדבר לשעתם ואח"כ יטוה
 שתהיה לחקת עולם , וכן ויקחו אליך ענין זית וגו' ואח"כ חקת עולם לדורות : חטיבה , שהיא
 תמימה באדמומות שאם היו בה שתי שערות שחורות פסולה . (רש"י) , ומה שפי' שחורות לא
 דוקא אלא כל שאינן אדומות קרי להו שחור' , וכן הוא בפרק שני במס' פרה היו בה שתי שערות
 שחורות או לבנות פסולה , וכן כוון המתרגם בל"א (קייני פלעקן) : אשר אין בה מום , שם
 מום מהמומין הפוסלין בקרבן , כמו פורש בפרש' אמור (ויקרא כ"ב כ"ב) : לא עלה עליו
 על , לא משכה בעול משה ועבדה : (ג) ונחרתה , שם גם על אהרן שיהיה גם הוא במסירת
 העבודה לבט : אל אלעזר , מכותה בסגן . (רש"י) , וכונתו רק על הפרה הזאת בלבד , אבל
 בשאר הפרות שגשעו לדורות כחלקו בו חז"ל : והוציא אחת , המוליד , ואינו נווי לאיש מיוחד ,
 ובל"א (מן פיהרע זיא) , או ששג על אלעזר שיטוה להוציאה : ושהט , מי שיהיה ואפי' זר :
 לפניו

חקת יט

תרגום אשכנזי קט

אל-מחויץ למחנה ושהט אתה
 לפניו: ולקח אלעזר הכהן
 מדמה באצבעו והזה אל-
 נבח פני אהל מועד מדמה
 שבע פעמים: ושרף את-
 הפרה לעינו את-ערה ואת-
 בשרה ואר-דמה על-פרשה
 ושרף: ולקח הכהן עץ ארו
 ואזוב ושני תוערת והשליך
 אל-הוד שרפת הפרה: וכבס
 בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים
 ואחר יבא אל-המחנה וטמא
 הכהן

הינאווי, אונד שלאכטע זיא
 אין זיינער געגענווארט:
 (ד) דער פרויטער אלעזר
 נעהמע מיט זיינעם פיינגער
 עטוואז פאן איהרעם בלוטע:
 אונד שפרענגע עז געגען דיא
 פארערזייטע דעז שטייפאז
 צעלטז, זיבענמאהל: (ה) מאן
 פערברענגע אלזדען דיא קוה
 פאר זייגען זאונגען: איהר
 פעלל, פלייש, בלוט אונד
 מיזט זאלל מאן פערברענגע
 נען: (ו) דער פרויטער נעהמע
 צעדערנחאלץ, איזאפען אונד
 איינען האכראטהען פארען:
 אונד ווערפע עז אויף דיא
 ברענגרע קוה: (ז) היראוויף
 וואשע דער פרויטער זיינע
 קליידער, באדע זיינען לייב
 אין וואסער, אונד קאממע
 אין דאז לאגער צוריק:
 כז

תרגום אונקלוס

ר ש י

למבא למשריתא ויכוס יתה
 קדמוהי: (ד) ויסב אלעזר בהנא
 מדמה באצבעיה וידי לקבל אפי
 משבן זמנא מדמה שבע זמנין:
 (ה) ויזקר ית-תורתא לעינוהי ית משכה וית פסרה וית רמה על אוכלה ויקר:
 ו יסב בהנא אעא דארוא ואזובא וצבע והזרי וירמי לבו יקדת תורתא:
 (ו) ויצבע לבושוהי בהנא ויסחי בשריה כמנא וכתר בן יעזר למשריתא ויהי
 טמא

מזתה כסין: אל מחן למחנה - חן לשלש
 מחנות: ושט אותה לפניו. זר שוטט ואלעזר
 רוא: (ד) אכס פני א"מ עימד במורטו של
 ירושלים ומתכין ורואה פתחו של היכל בשעת
 הזאת הדס: (ז) אל המחנה למחנה שכניה
 כהנא

באור

לפניו, לפני אלעזר שיהיה רואה בשקיעת הוד: (ד) אל נבח פני אהל מועד, ככס הנד
 שהוא פני אהל מועד והוא כד מורס, כי דרך הכתוב לומר על מורס ומערב בלשון פנים ואסוד:
 (ה) ושרף את הפרה לעינו, אזה כהן שיהיה ישרפנה לעיני אלעזר: על פרשה, עס
 פרשה והוא הוכל שנכרס הנהמה: (ו) ולקח הכהן, יתכן שהוא אלעזר שהוא הכהן הנודע
 ויב' תרגום ויסב כהן אומר: (ז) וכבס בגדיו הכהן, האשליך שנפסוק הקודם, והוא
 אלעזר כמו שפירשתי ודברי ראב"ע נכחן תמוהים מאוד, שפי' וכבס בגדיו, הכהן האורף,
 ע"כ וכבס בגדיו של האורף נאמר בפסוק הסמוך, והאורף אתה וגו': ואחר יבא אל המחנה,
 לפי

הכהן עד הערב: ח וְהִשְׁרַף
 אֹתָהּ יָכֶם בַּגִּדִּים בַּיָּמִים וְרַחֵץ
 בְּשָׂרוֹ בַּיָּמִים וּמָאָה עַד הָעֶרֶב:
 ט וְאָסַף אִישׁ מִהוֹר אֶת אִפְרֵי
 הַפֶּרֶה וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ
 ח בַּמָּקוֹם מִהוֹר וְהִיתָה לְעֹדֶת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי
 ט נִדְחָה חֲטָאת הַיָּוֵא: י וְכַבֵּם
 חֲאָסַף אֶת אִפְרֵי הַפֶּרֶה אֶת

בין אבענד אבער זאלל ער
 אונרין זיין: (ח) דער דינה
 קוה פערברענט האט, זאלל
 דיא קליידער וואשען, זיינען
 לייב בארען: אונד בין אבענד
 אונרין זיין: (ט) איין ריינער
 מאן אבער זאלל דיא אשע
 פאן דער קוה זאממעלן,
 אונד אויסערחאלב רען
 לאגערן, אן איינע ריינע
 שטאטע אויפשיטטען: דאס
 זעלבוט זאלל זיא פיר דיא געז
 ביינע דער קינדער ישראל
 פעררוואהרט ווערדען, צום
 שפרענגוואסער: ען איזט
 איין ענטזינדיגונגאפפער:

(י) דער דיא אשע דער קוה זאממעלט, וואשען זיינען
 רש"י

תרגום אונקלוס

כהנא עד רמשא: (ח) ודמוקר יתא
 יצבע לבושוהי במיא ניסחי בשריה
 במיא ויהי מסאב עד רמשא:
 (ט) ויכגוש גבר דכי נת קטמא
 דתורתא ויצנע ספרא למשריתא
 באתר דכי ותהי לכנישתא דכי
 ישראל למטרא למי אפיתא חטאתא
 היא: ויצבע דכניש ית קטמא
 דתורתא ית לבושוהי

אין טמא מאלט חן לשתי מחנות אלל זכ
 ובעל קרו ומטרע: וטמא הכהן עד הערב
 סדקה ודרטה וטמא עד הערב ואחר יבא אל
 המחנה: (ט) והניח מחוץ למחנה. לשלשה
 חלקים מתחלקה אחד נתן בהר המסקה ואחד
 מתחלק לכל המשורות ואחד נתן בחיל זה של
 משורות היה חן לעזרה ליטול מונט בני
 העיריות וכל הכריכי לטהרה מה שבהר המסקה
 כהנים גדולים לפחות חחרות מקדשין אותה
 הימנה חס שחיל נתון למשמרת מגורת הכתוב
 שגמור וכוסה לעדת בני ישראל למשמרת: למי
 בלש. למי הויה כמו יודו אכן בי (איכה ג)
 לידות חת קהטת הגויס (זכריה ג) לסון
 זחיקס: קהטת היא. לסון קטוי כפאשו ולפי
 הלכות

באור

לפי פשוטו יורט הכתוב שאחר גריפת הפרה נסתלקה עבודת אלעזר ויוכל לשוב אל המחנה
 חס קובם חסות האפר, ולבך לא נאמר לעיניו באסיפת האפר, כש פשיטת הפרה
 ורפתתה: וטמא הכהן עד הערב, אך עודנו בטמא חסוד שיעריב שמשוואו יאכל בקדשים:
 (ט) והניח, וסעורו ומספ איש טהור והניח את אפר הפרה אל מחוץ למחנה: והיתה, נא
 בפסוק נקבה כדן הטומאות, כנ"ש פעמים כבות (עש זאלל זיין), וכן בפסוק הבא: למי
 נדה, אפשר זיכה נשרש נדה הדגש למסרון גוף הארש, כי עקרו נגדה בפלס נגלה, או
 שהו משרש כדד, והדגש למסרון אות הכפל, ותהיה מחסה שרש משני אלה הודחתה תמיד
 לסון דסוק, וכן כתב הר"ק נשרש נדה ונקראו מי נדה לפי שהיה המים לטוך הדסוק והוא
 הטמא, וכן פי' הראש"ע שהו לסון דסוק ען מנדוכס (ישעיה ס"א ה'), ורש"י פי' למי הויה
 פירש

לפי פשוטו יורט הכתוב שאחר גריפת הפרה נסתלקה עבודת אלעזר ויוכל לשוב אל המחנה
 חס קובם חסות האפר, ולבך לא נאמר לעיניו באסיפת האפר, כש פשיטת הפרה
 ורפתתה: וטמא הכהן עד הערב, אך עודנו בטמא חסוד שיעריב שמשוואו יאכל בקדשים:
 (ט) והניח, וסעורו ומספ איש טהור והניח את אפר הפרה אל מחוץ למחנה: והיתה, נא
 בפסוק נקבה כדן הטומאות, כנ"ש פעמים כבות (עש זאלל זיין), וכן בפסוק הבא: למי
 נדה, אפשר זיכה נשרש נדה הדגש למסרון גוף הארש, כי עקרו נגדה בפלס נגלה, או
 שהו משרש כדד, והדגש למסרון אות הכפל, ותהיה מחסה שרש משני אלה הודחתה תמיד
 לסון דסוק, וכן כתב הר"ק נשרש נדה ונקראו מי נדה לפי שהיה המים לטוך הדסוק והוא
 הטמא, וכן פי' הראש"ע שהו לסון דסוק ען מנדוכס (ישעיה ס"א ה'), ורש"י פי' למי הויה
 פירש

חקת יש

תרגום אשכנזי קי

בגדיו וטמא עד הערב והיתה
לבני ישראל ולגר הגר בתוכם
לחקת עולם: יח הנגע במה
לכל נפש אדם וטמא שבער
ימים: יז הוא יתחטא בו ביום
השלישי וביום השביעי יטהר
ואם לא יתחטא ביום השלישי
וביום השביעי לא יטהר: יח כל
הנגע במת בנפש האדם אשר
ימות ולא יתחטא ארתי משכן

זינע קל יידער, אונד זיין
בין אכענד אונרין: דיועז
זיין פיר דיא קינדן ישראל
אונד פיר דיא פֿרעמדען
(רעליגיאנז פֿער וואָרטען)
דיא אונטער איהנען וואָהנען,
איין עוויגעז גזעטץ: (יח) ווער
דען טאָרטען לייכנאָם איינער
מענשליכען פֿערזאָן בעריהרט
אויט זיבען טאָגע אונרין:
(יז) דיוער זאָלל זיך הירמיט
אַם דריטטען אונד זיבענטען
טאָגע ענטזונדיגען, זאָ ווירד
ער ווידער ריין: ווען ער זיך
אַבער ניכט אַם דריטטען אונד
זיבענטען טאָגע ענטזונדיגט,
זאָ ווירד ער ניכט ריין:
(יח) ווער דען טאָרטען

יהוה

לייכנאָם איינער מענשליכען פֿערזאָן בעריהרט, זיך ניכט ענטזונדיגען לאָסט, אונד דיא
וואָהנען דען עוויגען פֿעראונרייניגט,

תרגום אונקלוס

רשי

לבושותיו ויהי מטמא עד רמשא ויהי
לבני ישראל ולגירויא דיתגרותן
בייכוון לקים עלם: (יח) דיקרב
במיתא לכל נפשא דאנשא ויהי
עלוהי ביומא תליתאה וכיומא
ביומא תליתאה וכיומא שביעאה לא
דאנשא דייטות ולא ידי עלוהי יתמשכנא

הלבושותיו קראה הכתוב חטאת לומר שהיא
כקדשים ליחסר בהנאה: (יז) הוא יתחטא
בו באשר הזה: (יח) כמת בנפש ויהי חטאת
של
מטמא שכעא יומין: (יז) הוא ידי
שביעאה ידפי ואם לא ידי עלוהי
ידפי: (יח) כל דיקרב פטתא פנפשא
דיי

באור

פירש הכונה, אבל מה שהביא ראיה על פי המלה שהיא לשון זריקה מן וידו אבן (איכה ג' כ"ה),
ומן לידות את קרנות הנויים (זכריה ב' ד'), לא יתכן כי חלה הם משרש ידה, וכבר הרגיש
בזה הרא"ש ל"ע"ט: חטאת הוא, לשון הסרת החטא, כמו חטאתי באויב (תהלים כ"א
ט') ונקראת הפרה כן לפי שנאפרה מתחטאים העמאים, וכן אתודגס בל"א: (י) ודג, ,
שקבל עליו דת ישראל: (יא) לכל נפש אדם, יהודי או גוי (ראב"ע), כי גם מתי גויים
מעמאים במגע כמו שאמר בפ' מטות ואתם חנו מחוץ למחנה שבעת ימים כל הורג נפש וגו',
אלא שאינם מתחטאין באהל כמותי ישראל, ולמ"ד לכל הוא למ"ד הכללי: אדם, ולא נפש
בהמה שאין טומאתה כריכה הזאת שלטי ושביעי: וטמא שבעת ימי, כי יהי טמא הוא שעל עבד
והיו מהפכו לעתיד, ואו הוא תשובת התנאי, או שהוא עבד וסיך אל התנאי: כוונת הראב"ע:
(יז) הוא יתחטא בו, באשר הנזכר בפסוק הקודם, וכירש יתחטא יסיר חטאו בו והוא
העומא

יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדְּתָהּ לֹא
זָרַק עַל־יָדוֹ טָמֵא יְהוָה עוֹד
טָמְאָתָהּ בּוֹ: יד זֹאת הַתּוֹרָה
אֲדָם כִּי־יָמוּת בְּאֶהָל כָּל־הַבָּא
אֶל־הָאֶהָל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֶהָל
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים: טו וְכָל
כָּלִי פְרוֹזֹת אֲשֶׁר אֵין צְמִיד

דיאזעלבע פערזאן זאלל אויך
איהרער נאציאן אויזגעראט=
טעט וועררען: דען זא לאנגע
ער ניכט מיט שפרענגוואסער
בעשפרענגט וואררען, איזט
ער איממער נאך אונריין,
אונד דיא אונרייניגקייט האט=
טעט נאך אן איהם: (יד) ווען
יעמאנד אין איינעם צעלטע
שטירבט, זא איזט פאלגענד
פערארדנעט: ווער אין דאן
צעלט היינין געהט, אונד
אללע וואו אים צעלטע איזט,
זאלל זיבען טאגע אונריין זיין:

(טו) זיין אפגעזען געפאס, דארפן דער דעקעל ניכט

רש"י

תרגום אונקלוס

דִּין סָאִיב וַיִּשְׁתַּיֵּץ אֲנִישָׁא הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל אַרְיֵי טִי אַרְיִיתָא לֹא אֲזַרְקוּ
עֲלוֹתֵי טָסֵאב יְהִי עוֹד סְאוֹכְתִית
בֵּיהּ: (יד) דָּא אֲזַרְיָתָא אֲנִישָׁא אַרְיֵי
יִמָּת בְּטִשְׁכָּנָא כָּל־דְּעֲלִיל לְטִשְׁכָּנָא
וְכָל־דִּי בְּטִשְׁכָּנָא יְהִי טָסֵאב יִשְׁכָּעָא
יִזְמִין: (טו) וְכָל מִן דְּחִסְפָּא פְתִיחַ
דְּלִית

אל נפש האד' להזי' נפש בהמ' שאין טומאתה
כריכה הזאה (אלא טומאת שבעה) דבר אשר
בנפש זו רביעית דם: את משכן ה' טמא: אם
בכנס לעזרה אפילו בטבילה בלא הזאת שלישי
ושביעי: טומאתו בו אף על פי שטבל: (יד) כל
הבא אל האהל בעוד שהמת בתוכו: (טו) וכל
כלי פתוח בכלי חרס הכתוב מדבר שאין
מקבל טומאה מנגבו אלא מתוכו לפיכך אם אין
מגופת מיוחדת פתולה עליו יפה בחבור טמא
הוא הח' חס"ט צמיד פתיל עליו טהור: פתיל ל'
מחובר בלשון עברי וכן נפתולי אלהים
נפתלתי

באור

הטומאה: (יג) אח משכן ה' טמא, אם ככנס למשכן בעודו טמא: לא זרק, ל' זיח
שז על המים, כמו וכי יתן מים (ויקרא י"א ל"ח), ופעמים מדובר בלשון רבים כמו וינגרו
המים (בראשית ז' י"ח), עוד טמאתו בו, עדיין אף ע"פ שטבל: (יד) אדם כי ימות
באהל, דבר הכתוב בהוה וז"ל אם ימות בתוך והכניסוהו לאהל: כל הבא אל האהל וכל
אשר באהל, הכלים שבתוכו והאהל עצמו בכלל הזה, כמו והוא על האהל ועל כל הכלים
ועל הנפשות אשר היו שם, והזכיר הכתוב האהל להגיד שהוא עצמו טמא שבעה וזכיר הוה
ועוד מפני שהיו ישראל יושבי אהלים במדבר ודבר הכתוב בהוה, כי המטה מיד ולדורות, אהל
ה"ה לבית ולכל המאהלים שביחין את הטומאה על כל הכלים ועל הנפשות, אלא שאין הנזית
המחובר מקבל טומאה לעצמו כלל: (רמב"ן): יטמא שבעת ימים, אפי' לא נגע בדם עצמו:
(טו) אין צמיד פתיל עליו, רש"י פתיל לשון מחובר, אין מגיפת צמודתו מחוברת עליו
יפה, וכן תרגם אונקלוס, והיו צמיד שם המטפה, ופתיל תואר מחבור עם הכלי, ולדעת
הרד"ק, [כן כתבנו בס' יושב (בראשית ל"ח י"ח), ונס' (תרומה כ"ח ל')] והיו פתיל שם
לחתיכת הכנר שעל הכלי, וצמיד מלשון קבור, והוא תואר והענין אחד, אלא שלפי הרד"ק
יקדם התואר למתואר והוא

חקת יט

חרגום אשכנוי קיא

פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא: טו וְכָל
אֲשֶׁר יִגַּע עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִלְלֵי חָרֵב אוֹ בְּמַת אוֹרְבַּעַם
אָדָם אוֹ בְּקִבְרֵי יִטְמֵא שְׁבַעַת
יָמִים: יו וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֵפֶר
שְׂרֵפֶת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִיָּם
חַיִּים אֶל-כִּלְיָי: יח וְרָקַח אוֹזֹב
וְטַבַּל בְּמֵיִם אִישׁ טָהוֹר וְהוֹחֶה
עַל-הָאָהֳל וְעַל-כָּל-הַבְּרִיִּים
וְעַל-הַנְּפֹשׁוֹת אֲשֶׁר הִיוּ שָׁם
וְעַל

ניכט פֿעזט אַנשליסט: איוט
אונריון: (טו) ווער אויך אויף
דעם פֿרייאן פֿעלדע איינען
ערשלאַנגען, אָדער פֿער-
שטאַרבנען, אָדער איינען
מענשענקנאַכען אָדער גראַב
בעריהרט: זייא זיכען טאַנע
אונריון: (י) פֿיר איינען
זאַלכען אונריונען נעהמע מאַן
אַשע פֿאַן דער פֿערבראַנטען
קוה: טהוע פֿלויסענד וואַסער
דאַרויף אין איינעם געפֿאַסע:
(יח) איין ריינער מאַן נעהמע
אויזאַפען, טונקע זייהן אין
דיזען וואַסער: אונד בע-
שפרענגע דאַמיט דאַן גע-
זעלט, אונד אַללעז גע-
ראַטהע אונד אַללע פֿערזאַ-
נען, דיא דאַרין געוועזען: אָדער

חרגום אונקלוס

רשי

רְלִית מְגוּפֹת שִׁיעַ טַקָּה עֲלוֹתָי
מִסָּאָב הוּא: (טו) וְכָל הִי יִקְרַב עַל
אִפִּי חֲקָלָא בְּקִטְלֵי חָרָבָא אוֹ בְּמִיתָא
אוֹ בְּנִרְטָא דְאִנְשָׂא אוֹ בְּקִבְרָא יְהִי
לְדִימְסָאָב מֵעֵפֶר יִקְרַח חַטָּאתָא וְיָתֵן עֲלוֹתָי טִי מְבוּעַ לָטָן: (יח) וְיִסָּב
אוֹזָבָא וְיִטְבּוֹל בְּמֵיִם גָּבֵר וְיַדִּי עַל מִשְׁפָּנָא וְעַל כָּל טְנִיָּא וְעַל נְפֹשׁוֹתָא דִּי
הוֹוּ מִתָּן

כפתמי כתחברתי עם אחותי: (טו) על
פני השדה. רבותי דרשו לרבות גולל ודופק
ופשוטו על פני השדה שאין שם אהל מטמא המת
עס
מִסָּאָב שְׂבַעַת יוֹמִין: (י) וְיִסָּבֹן
(יח) וְיִסָּב
וְעַל

באור

זר בלשון, וראב"ע פי' צמיד מלשון צמיד הבקר, ויהי צמיד פתיל שנים פתילים: (טו) אשר
יגע על פני השדה, שאין שם דבר המאחיל, אינו מטמא עד שיגע בדבר העמא עכמו:
בחלל חרב, שכעשה חלל על ידי חרב: או במח, בלי מעשה אדם: או בקבר, של אדם:
(יז) ולקחו לטמא, לנזק הטמא הנזכר, ואין הכוונה שיהיו הלוקחים רבים, אבל הוא
פעל בלי ברור הגוף הסועל, ובלה"ע (אימפערואכאלי), וכן מתורגם בל"א: מעפר שרפת
החטאת, אשר נקרא ג"כ עפר, כמו וכשא את עפרם (מ"ב ד"ג ה'), וישלך את עפרה (עס
(י), ששם נאמר על אפר מקלה: ונתן עליו מים וגו', ז"ל הרמב"ן, אין ענינו שיתן האפר
בכלי תחלה ויתן המים עליו, שכן שנו רבותינו ז"ל שהניחו אפר תחלה ואח"כ המים פסול,
דקדקו מים חיים אל כלי שתהא חיותו בכלי, ואולי מפני שלא אמר ולקחו לטמא מעפר שרפת
החטאת אל כלי, ונתן עליו מים חיים: אבל פירושו נתן על האפר מים חיים שהיא בכלי, לומר
שיערב האפר במים שנכלו עד שיהיו המים נפין עליו עכ"ד: (יח) ולקח אוזב וגו', בשיטתו

וְעַד הַנֶּגַע בְּעַצִּים אוֹ בַחֲלָל אוֹ
 בַמֵּת אוֹ בַקֶּבֶר: יִטְוֶה הַטָּהוֹר
 עַל הַטָּמֵא בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוּ בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 וּכְכֹס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וּטְהַר
 בְּעָרְבוֹ: כִּי וְאִישׁ אֲשֶׁר יִטְמָא
 וְלֹא יִתְחַטֵּא וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ
 הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֲרֵי
 מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדְּהָ לֹא
 זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא: כֹּל וְהִיתָה
 לָהֶם לְחֻקֹּת עוֹרֹם וּמִזֵּה מִי-

הנדה

טהום דעו עוויגען פֿעראונרײניגט האט , דאָ ויא קיין שפרענגעוואסער האט אויף זיך
 שפרענגען לאסען , אונד אַלואַ אונרײן געבליבען אוזט : (כא) דיזעו ויא איהנען אין
 עוויגעו געזעסן : דער דאָ

אָדער דעניענינגן דער איינעו
 טאַרטען קנאַען , איינען
 ערשלאַנגען , איינען פֿער-
 שטאַרבנען אָדער אין גראָב
 בעריהרט האָט : (יט) דער
 רײנע נעמליך בעשפרענגט
 דען אונרײנען אַם דריטטען
 אונד אַם זיבענטען טאַגע :
 ווען ער איהן אַם זיבענטען
 טאַגע ענטזינדיגט האָט ,
 וואָשט ער זײנע קלײדער ,
 באַדעט זיך אין וואַסער ,
 אונד אוזט אַם אַבענד רײן :
 (כ) ווען אַבער יעמאַנד אונ-
 רײן ווירד , אונד זיך נישט
 ענטזינדיגען לאָסט , זאָ
 זאָלל דיאזעלבע פֿערוואַן
 אויז דער פֿערוואַטלונג אויז-
 געראַטטעט ווערדען : אין זאָ
 ווייט זיא נעמליך דאָז הייליג-

תרגום אונקלוס

רש"י

וְעַל דִּיקְרָב בְּגִימָא אוֹ בְּקַטְלָא אוֹ
 בַמֵּת אוֹ בַקֶּבֶר : (יט) וְגַדֵּי דְבִיבָא
 עַל טַסְאָבָא בִיזְמָא תְּלִיתָא וּבִיזְמָא
 שְׁבִיעָא וּדְבִיבָא בִיזְמָא שְׁבִיעָא וְיַצֵּעַ
 לְבִישׁוֹתָי וְיִסְחֵי בְּטִיָא וְדִבֵּי
 בְּרִמְשָׂא : (כ) וְגַבְרָא דִּי יִסְתַּאֵב וְלֹא
 יִדְרִי עֲרוּחֵי וְיִשְׁתַּיְצֵי אֲנִישָׂא
 הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֲרֵי
 מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדְּהָ לֹא
 זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא : כֹּל וְהִיתָה
 לָהֶם לְחֻקֹּת עוֹרֹם וּמִזֵּה מִי-

אדיותא

באור

שני פעלים זאח"ז על פעול אחד או יבוא הפועל באחרונה , ושיעור הכתוב שאיש טהור יקח את
 האזוב וטבול אותו במים : והזה על האהל וגו' , אם היתה הטומאה על ידי דבר העשהיל :
 ועל הנגע , או על הנגע אם הטומאה ע"פ הגדה : (יט) והזה הטהר על הטמא , לפי
 מהפסיק הענין ודבר בכל עניני הטומאים , חזר והתחיל והזה , כי היה לו באמרו בפסוק
 שלמעלה והזה על האהל וגו' ביום השלישי וביום השביעי במאמר אחד : וחטאו ביום השביעי ,
 שעורו וכאשר חטאו ביום השביעי או יכנס בגדי ורחץ במים וטהר בערב : (כ) ואיש אשר
 יטמא , למעלה הזהיר על הנגע נמת עצמו ועתה הזהיר אפי' אם נגע בעצם או בקבר או
 בטומאת

שם נכניעה : (יט) וחטאו ביום השביעי : הוא
 גמר טהרתו : (כ) ואיש אשר יטמא וגומר :
 אם באמר מקדש למה באמר משכן כו' כדליתא
 בשבטות
 שְׁבִיעָא וּדְבִיבָא בִיזְמָא שְׁבִיעָא וְיַצֵּעַ
 לְבִישׁוֹתָי וְיִסְחֵי בְּטִיָא וְדִבֵּי
 בְּרִמְשָׂא : (כ) וְגַבְרָא דִּי יִסְתַּאֵב וְלֹא
 יִדְרִי עֲרוּחֵי וְיִשְׁתַּיְצֵי אֲנִישָׂא
 הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֲרֵי
 מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדְּהָ לֹא
 זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא : כֹּל וְהִיתָה
 לָהֶם לְחֻקֹּת עוֹרֹם וּמִזֵּה מִי-

הקת ימי

תרגום אשכנזי קיב

הַנְּדָה יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְהִנְגַע בְּמֵי
הַנְּדָה יִטְמֵא עַד-הָעֶרֶב: כִּי וְכֹה
אֲשֶׁר-יִגַע בּוֹ הַטְּמֵא יִטְמֵא
וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּגְעָתָה רַתְּמֵא עַד-
הָעֶרֶב: פ

שפרענגעוואסער שפרענגט,
זאלל זיינע קליידער וואשען,
אונד ווער דאָ שפרענגע-
וואסער אנרוהרט, זאלל בין
צום אַכענד אונרוין זיין:
(כב) וואָ אַיין אונרוינער בע-
ריהרט, איזט אונרוין: אויך
איינע פערזאָן דיא איהן בע-
ריהרט, איזט אונרוין בין אויף
דען אַכענד:

ויכאו

תרגום אונקלוס

רש"י

אֲדִיּוֹתָא יִצְבַע לְבוּשׁוֹתָי וְדִיקְרַב
בְּמֵי אֲדִיּוֹתָא יְהִי טְמֵאָה עַד רַמְשָׂא:
(כג) וְכֹל דִּי יִקְרַב בֵּיהּ טְמֵאָה יְהִי
טְמֵאָה וְאִנְשׁ דִּי קְרַב יְהִי טְמֵאָה עַד
רַמְשָׂא: ואתו

בשבעות: (כא) וזוה מן הכדה: כבותיט
אמרו שהזוה טהור וזה בא ללמד שהנושא מי
חטאת טמא טומאה קמורה לטמא בגדים שעליו
מה שאין כן בטובע וזה שהוציאו בלשון מזה לומר
לך שאינן מטמאין עד שיהא בהן שיעור הזאה:
והטובע יטמא: ואין טעם כבוס בגדים:
(כב) וכל אשר יגע בו: הטמא הזה שנטמא
במת יטמא: והנפש הטועת: בטמא מת:
תטמא עד הערב: כאן למדנו שהמת אבי אבות
זהו פירושה לפי משמעה והלכותיה: ומדרש אגדה העתקתי מייסוד של הכרימשה הדרשן והוא
וחקו אליך: משלהם כשם שהם פרוקו נזמי הזהב לעגל משלה: כך יבאזור לכפר' משלה:
פרה אדומה: מזה לבן שפחה שטנף פלטיין של מלך אמרו תבא אמו ותקנס הכזאה כך תבא
פרה ותכפר על העגל: אדומה: על שם אב יאדיו כתולע (ישעיה א') שהטמא קרוי אדום.
תמימה: על שם ישראל שהיו תעומים ונעשו בו בעלי מומין: חבא: וזכרפה עליהם ויסורו
לתמותם: לא עלה עליה עול: כשם שפרקו מעליהם: עול שמים: א אלעזר: כשם שנקהלנו
על אהרן שהוא כהן לעשו' העגל, ולפי שההרן עשה את העגל לא כתנה לו עבודה וז על ידו
שאין קטיגור נעשה בניגור: וסרף את הפרה: כשם שנסרף העגל: עין ארוז ואזוב ושכי תולעת:
שלה מיינן הללו כנגד שלשת אפי אש שנפלו בעגל וארץ היא הגבורה מכל האילנות ואזוב כמין
מכלם סימן שהגבורה שנתנאה וטמא יספיל את ענשו כאזוב ותולעת ויכפר לו: למשמרת: כש
שפסע

באור

בטומאת אהל אטלו בלא נגיעה: אח מקדשה' טמא, אס נכנס לתוכו בעודו טמא: ובמסכת
שבועות דרשו' ל אס באמר מקדש' למה כאמר משכן וכו' ע"ש: (כא) וזוה מן הנדה, רז"ל
אמרו במסכת נדה (דף י"ט) שהזוה טהור, ונספקא להו מדכתיב וזוה הטהור על הטמא משמע
אף לאחר ההזאה הוא טהור, וכן מוכח, שהרי אמר וזוה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות
אשר היו שם, ואם היה הזוה טמא, היה צריך כהן לאהל וכהן אחר לכל כלי וכהן אחר לכל
נפש אשר היה שם, לכך ארו"ל מאי מיה טמא, ללמד שהנושא מן הכדה טמא טומאה קמורה
לטמא בגדים שעליו, מא"כ בטובע שאמר יטמא עד הערב ולא כאמר בו כבוס בגדים, ומה
שהוציאו בלשון מזה לומר שאין מטמאין עד שיהא בהן שיעור הזאה, והוא דקדוק הכתוב, שאמר
וזוה מן הכדה ולא אמר במי הכד' או מימי הכד, לפי שהינו' הטובל במי הכדה חורק מהם, הוא
טהור, אבל הזוה את כל מן הכדה, שהוא נושא שיעור הזאה, טמא טומאת בגדים: (כב) וכל אשר
יגע בו, וכל דבר אשר יגע בו הטמא שנטמא במת או בעלם או בקנר: והנפש הנגעת, או
נפש אדם אשר תגע בטמא ההוא: הטמא עד הערב, לפי שהמת אבי אבות הטומאה והטובע
בו אב הטומאה ומטמא אדם:

כל